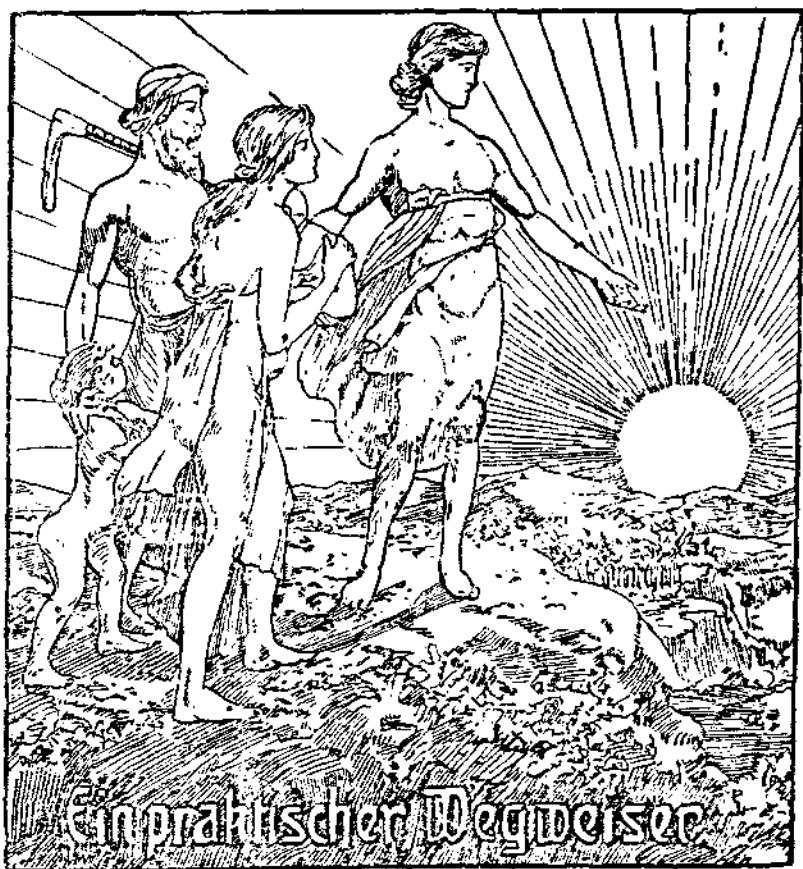

ПРИРОДЕНЪ ЛЕКАРЬ

Отлага се проектираната голѣма обиколка презъ Мартъ за презъ есента. Това ни се наложи поради това, че обещаната ни безплатна карта за пѣтуване не ни се отпусна за сега. Освенъ това, не всички центрове разполагаха съ свободенъ салонъ за падащите имъ се дати, което правеше последователното посещение невъзможно. Ще се задоволимъ за сега да обходимъ само по-блиските до Варна мѣста, като Шуменъ, Прѣславъ, Джумая, Каспичанъ, Русе, Попово и вѣроятно Търново. Въ тѣзи центрове има силно заинтересувани другари, които сж направили всичко даже и безплатенъ билетъ до Търново. Всѣко читалище би могло да поиска безплатенъ билетъ за лекторъ и съ това биха улеснили идването ни. Иначе цѣлата обиколка струва толкова много, че е немислимо.

Лѣтото въ Варна дойде. Небивало хубаво топло врѣме. Проектиращите да идватъ нека използватъ това, защото презъ лѣтото сме претрупани па и водата оскъдна. Значи презъ Мартъ нѣма да отсъствуваме отъ Варна, освенъ за по два, или три дни.

И все пакъ разчитаме на отчитането Ви, за да не правимъ разноски по пощата.

Има ли нѣкой който да не познава прочуто хубавата боза на Цвѣтко Ангеловъ въ Варна? А знаете ли, че Цвѣтко ще бжде и първия въ България, който ще има на разположение на гостите си и прѣсно получени сокове, които ще поднася съ чашка така, както бозата. Чака само да получи специалната машинка за цельта, за което ние сме му обещали съдействието си. Вземете си добра бележка.

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЬ

МЪСЕЧНО СПИСАНИЕ ЗА ПРИРОДНО ЛЪКУВАНЕ.

ПРИРОДОСЪОБРАЗЕНЪ ЖИВОТЪ

И ЗДРАВНА ПРОСВЪТА.

Годишенъ абонаментъ 75 лева. За странство 100 лева.

Отдѣленъ брой 8 лева.

РЕДАКТОРЪ: Д-ръ КИРИЛЪ ЙОРДАНОВЪ, улица „Дебъръ“ № 10.

Д-ръ Кирилъ Йордановъ.

Нашитъ лѣчебни фактори.

Четковиятъ масажъ.

по D-r Graaz

Съ настоящитѣ нѣколко реда искаме да дадемъ на нашитѣ читатели още едно срѣдство въ рѣцетѣ. Съ това искаме да обогатимъ познанията имъ и ги подготвимъ за по-голъма срѣчностъ и вещина въ борба съ човѣшкитѣ недѣзи и въ стремежа имъ за укрепване собственото здраве. Разбира се и това радикално срѣдство ще бѣде оползотворено само отъ онѣзи наши съидейници, за които думитѣ сж дѣла. За онѣзи, които не сж годни да вложатъ необходимия трудъ за здравето и тѣзи редове ще останатъ „презъ едно-то влезе, презъ другото излезе“.

Не рѣдко сме споменували четкови бани, въздушни бани, а и сухи четкания. Но винаги е бивало кратко и само споменавано. Използувайки най-новата творба по този въпросъ отъ нашия съидейникъ и учителъ, берлинския лѣкаръ Д-ръ Граацъ, поднасяме тази подробностъ за четковия масажъ съ пълната вѣра, че той ще намѣри ежедневно приложение поне срѣдъ частъ отъ читателитѣ ни и така стане ежедневенъ здравенъ туалетъ.

Въ момента на възхновено писание по този въпросъ, Д-ръ Граацъ си радостно спомня, какъ, като чиракъ при единъ ковачъ и кавалеристъ въ казармата, е трѣбвало продължително време да четка коня. И това четкане наистина е правело, щото коня да е винаги съ лъсната кожа, а и на мускулна сила се отличавалъ отъ недостатъчно четканитѣ коне. Па и всѣки отъ насъ знае, какво грамадно значение има грижливото четкане на коня. Мнозина казватъ даже, това знаемъ и ние отъ казармата, че коньтъ може да прекара дълго време безъ зобъ, но безъ четкане не може. Малцина сж разбрали, обаче, голѣмата здравна стойностъ на това четкане, което искаме тукъ да третираме като четковъ масажъ.

За насъ това е бивало едно обикновено чистене на коня и нищо повече. Да видимъ дали е така.

Науката за природно лѣкуване, науката за реформиране лѣчебното изкуство и борба съ спекулата, не е преставала да дири и усъвършенствува лѣчебнитѣ приложения, като неспирно е обогатявала своята лѣчебна съкровищница. Не е билъ неспоменаванъ и четковия масажъ. Билъ е познатъ още на първитѣ ратници за природолѣчение.

Интересно е да споменемъ единъ случай изъ практиката на Д-ръ Граацъ: На свой единъ боленъ съ начална туберкулоза и общъ астениченъ видъ, ной нарежда четковия масажъ. Следъ известно време на прилагане, болниятъ се явява при лѣкаря и съобщава за добрия резултатъ, който е получилъ. Независимо отъ общото освежаване, ободряване и закрепване, което и самиятъ лѣкаръ е констатиралъ при прегледа, болниятъ прави единъ сюрпризъ на лѣкаря, като му съобщава, че въ това време е забелязалъ значително увеличение на половата си мощъ. Понеже преди това не е било говорено на такава тема и нареждането не е било насочено за увеличаване мъжествеността на болния, изключена е и всѣкава сугестивна база на получения резултатъ. Явно е, че се касае за истинско активиране на половия животъ на този 50 годишенъ боленъ. За просветения, който знае, че кожата изпълнява важни, съ всестранно действие, вътрешно-сетреторни функции, не е чуденъ горния резултатъ. Независимо отъ общоосвежаващото действие върху всички функции, а следователно и върху половитѣ.

Но, благотворниятъ масажъ не ни оставя излъгани почти въ никой случай. Всѣки, който си направи труда да го приложи, не ще закъснѣе да се увѣри въ това. И много ясно е: Енергично и системно приложение, четковиятъ масажъ привлича изобилно артериална кръвъ къмъ кожата. Последната се храни изобилно, нейнитѣ функции укрепватъ, като вътрешно секреторната ѣ функция не остава по-малко освежена. Това е потвърждение на Хофмановата езофилаксия, въ духа на която е и неговото действие. Разбира се, имаме много още физикални приложения, съ помощта на които можемъ да постигнемъ сжщото хиперимизирание на кожата, но всичкитѣ отстъпватъ поради това, че сж по-изтощителни и уморителни. Само слънчевата баня надвишава четковия масажъ, което е и блиско до ума.

Пакъ споредъ Д-ръ Граацъ, който прозрѣлъ лѣчебността на четковия масажъ, го е и обстойно проучилъ, различаваме следитѣ важни моменти изъ действието на тази лѣчебна процедура:

1) Събуждатъ и усилятъ вътрешно-секреторната функция, а като така сж робириращи приложения (усилващи).

- 2) Сж незаменима грижа за всестранна култура на кожата
- 3) Освежаващо циркулацията и храненето на кожата
- и 4) Деривативното (кожодразнящо) му действие.

Въ тѣзи четири момента на действието се крие тайната на цѣлата кожно-оздравителна работа, къмъ която всѣки, въ интересъ на здравето си, е задълженъ. Масажътъ, за сжщата цель, е неотстъпващо сръдство, но поради по-сложната процедура на приложение, за винаги ще отстъпва по подходностъ за ежедневно домашно приложение. Нека припомнимъ, че той е съ по-дълбоко действие, докато четковия масажъ е съ повърхностно — само на кожата влияещето. Зато-ва пъкъ четковия масажъ е приложимъ огъ всѣкиго и въ всѣко време.

Техниката на четковия масажъ

Приложението на това лѣчебно сръдство е толкова просто и леко, че достатъчно е да го опишемъ на кратко, за да бжде разбрано огъ всѣки интересувашъ се. За цельта може да си послужимъ съ каква да е четка, но най-добре е, четката да бжде огъ четина, при това не много твърда и не много мека. Много твърдата би дразнила много чувствителнитѣ, а меката не би ни дала достатъчно енергично кожно дразнение и следователно недостатъченъ ефектъ. Първоначално по-мека, постепенно кожата може да привикне къмъ по-твърда четка, огъ което ползата може да бжде само по-голъма.

Сутринъ, още огъ топлото легло, направляме си изчеткване на цѣлото тѣло, следъ което, или лѣгаме за нѣколко минути, или се обличаме. Каквото и да е четкането, все е огъ полза. Споредъ Граацъ, най-добре е, то да става доста енергично на дълго, а не на кжси движения, като както четкеме една дреха. Това четкане, или този четковъ масажъ трае 10—20 даже 30 минути, докато кожата се зачерви, стане розова, а и горнитѣ пластове огъ покривнитѣ клетки почнатъ да падатъ. По кжситѣ масажи не ще ни дадатъ искания резултатъ, загоза нека не се прави половинъ работа. Добре е масажътъ да се прави огъ самия боленъ, ако той не е тежко боленъ на лѣгло, или ако е здравъ. Но четкането огъ второ лице се допуска особено на гърба, кждето самия човѣкъ мжчно стига, или най-малкото би трѣбвало да прибегне къмъ четка съ дрѣжка. За още по сигурно, не е зле, интересуваниятъ се да помоли своя лѣкаръ, още въ време на прегледа, да му покаже какъ става четковия масажъ, което е достатъчно за неговото пълно разбиране и схващане.

Показания

Щироко е полето на приложение. Рѣдко сж болеститѣ, кждето това сръдство е забранено, или не е показано. Всѣ-

ки знае, че при всѣко заболяване, наша задача е да съживимъ организма, да освежимъ всестранно тѣлестнитѣ функции, безъ да държимъ смѣтка, дали дадената болестъ е кръстена така, или инѣкъ. И, ако чрезъ този масажъ сме въ състояние да въздействуваме благотворно върху тѣй важния за тѣлото органъ — кожата, то ясно е, че мѣстото му е винаги тамъ, кждето се налага освежаване на кожнитѣ функции. А кжде кожата не играе голѣма роля и при кое заболяване кожното оздравяване нѣма да е отъ полза за болния? Следователно, прилага се всѣкжде тамъ, кждето нѣмаме специални причини, които го правятъ неприложимъ. По-догу даваме по-важнитѣ показания, които, нека се запомнятъ.

Позната е хилавостъта, неработоспособностьта, болничавостъта и т. н на астеницитѣ и неврастеницитѣ. Недостататъчната жизненостъ на първитѣ и преждевременото остаряване на вторитѣ (по Д-ръ Виншъ неврастенията не е нищо друго, освенъ преждевременно отравяне съ специални признаци на старчество) сж наистина моменти, кждето четковия масажъ може да даде поразителенъ ефектъ. Следъ систематическото му прилагане се констатира чувствително увеличение на силитѣ, подобрене настроението, ободряване на духа, изменение на външния изгледъ, както и значително повишение на имунитета на тѣзи болни. Като особено полезно, споредъ Д-ръ Граацъ, четковиятъ масажъ се прилага при туберкулозно болнитѣ. Трѣбва само, споредъ състоянието, да се избѣгне уморяването на болния, което става най-добре, като четкането се прави отъ второ лице. Лежащоболнитѣ, внимателно четкани отъ второ лице, едва ли оставатъ безъ значителъ успѣхъ.

Енергичното хиперимизиране на кожата, излющването на застарели по нея покривни клетки и освежаване на нейната еластичность, поставятъ четковия масажъ въ списъка на снѣзи енергични сръдства, които най-добре ни помагатъ въ борбата съ овѣхналостъта, застарѣването и сбрѣчкването на кожата. Четкането на лицето съ по-мека четка, носи свежъ вънкашенъ видъ на сжщото и за него масажътъ е добро разхубавително сръдство.

При грапава нечиста кожа, наредъ съ парната баня, четковия масажъ е твърде добро сръдство. Единъ случай, разправянъ отъ сжщия авторъ, ни казва това: Едно младо момиче, следъ прекарване коременъ тифъ, получава нареждане да си прави четкови масажи. Следъ време сжщото момиче се явява при доктора и препълнена съ радостъ му съобщава, че грапавата, пѣпчива кожа се изгубва и се а има „чудно хубаво“ лице и кожа на тѣлото.

При ихтиозисъ, една хроническа кожна болестъ, Д-ръ Граацъ е получавалъ добри резултати. Сжщото при

псориазисъ, сжщо така хроническа неизлѣчима кожна болестъ. Споредъ автора при първата болестъ, обикновеното изчистване е достатъчно да даде резултата, а при втората, изглежда да има специфично действие. Отвлекающето действие на масажа къмъ здравитѣ части на кожата по подобие на слънчевото действие, изглежда да играе значителна роля.

Акнатата, специална лѣчивостъ на кожата, както и сухата екзема, реагиратъ твърде добре на четковия масажъ.

Комбинирано слънцелѣчение съ четкането, дава отлични резултати въ подходящитѣ случаи, какъвто е напимеръ акната. Подложениятъ само на слънце, получава задебеляване на кожата, което задебеляване пречи на ефикасното действие на слънчевитѣ лъчи. Ако поредно съ слънцето се правятъ четкови масажи, втвърденитѣ кожни части се излющватъ и следващото слънчево облѣчване дава по-добъръ ефектъ. Безразлично е дали се отнася до изкуствено, или естествено слънцелѣчение. Действието се усилюва, ако четкането става въ топла баня.

Като твърде подходящи състояния за четколѣчението сж вътрешно секреторнитѣ смущения, като ваготоницитѣ, съ тѣхната спастичностъ на кръвоноснитѣ съдове. Такива болни сж мъчно изпотяеми. Подложемъ ли ги систематически на ежедневни енергични четкови масажи, евентуално въ топла вода, не минава много време и кожата привиква къмъ леко и изобилно изпотяване. А що значи да приведешъ единъ боленъ къмъ способностъ за изобилно изпотяване, може всѣки просветенъ да си представи. Потящитѣ се крака и ржце реагиратъ добре на четковия масажъ.

Базедовата болестъ, третирана съ мека четка, миксюдема съ по-груба четка, сж сжщо така податливи на четколѣчението.

Смущенията въ време на климактериума, които се дължатъ на вътрешно-секреторни недомъци, специфични токсични елементи и неправилно кръворазпредѣление, не е чудно, че даватъ добри резултати. Защото, майсторски приложения четковъ масажъ, освежава вътрешно секреторното производство, усилюва противотоксичното действие на кожата, предизвиква и увеличава изпотявоспособността на кожата, като и привежда въ изправностъ кръворазпредѣлението. Изчезването на студенитѣ крака и горещата глава при такива жени е твърде очебиющо. Съ това изчезватъ и редицата неприятни усещания, дължащи се на първитѣ. При хипохондрицитѣ, колкото и сутрешнитѣ обжулвания, босоходенето, плаването и прочие, да стоятъ на първо мѣсто, все пакъ, четкането не губи своята стойностъ.

Отлично действующи сж при всички смущения въ кръводвижението, както и при високо кръвно налѣгане. Трѣбва да подчертаемъ, че четковия масажъ предизвиква производство на адреналинъ, който играе важна роля при нормалното кръводвижение. При това, изсипването му въ кръвта става по малко, на отмѣрени дози. Заради отвлекающитѣ нужди при смущенията на кръвоносната система, трѣбва да се четкатъ най-вече краката, ржцетѣ и гърба.

Нека въ всички тѣзи случаи си помагаме съ второ лице, за да не предизвикаме уморяване. Неуспоримата цена на четкането при заболяване на кръвоносната система, се потвърждава отъ факта, че при всѣки колапсъ, както медицинската наука, така и народната медицина, сж го прилагали отъ преди вѣкове. Всички ревматизмални проявления реагиратъ много добре на това лѣкуване. Д-ръ Граацъ разправя единъ случай изъ своята практика, който е доста поучителенъ: 50 годишенъ учитель-спортистъ боледува дълго отъ ишиасъ. Менящи душеве, слънце, суровоядене, пѣрни компреси, масажи и т. н. сж давали облекчения, но радикално излѣчение не. По неговъ съветъ се подлага на месечно енергично четкане до 20 минути. Въ резултатъ на това всичко изчезва. Разбира се, въ комбинация съ другитѣ приложения.

Като *противопоказани*, сжщиятъ авторъ смѣта всички ексудативно-възпалителни кожни процеси, както и извънредно нервно възбудени хора.

Нека пакъ повторимъ: Четковиятъ масажъ действава очистиращо кожата, той усилюва вътрешносекреторнитѣ функции на сжщата, увеличава имунитета на индивида, освежава кръводвижението и нормализира неговото правилно разпределение; е сжщевременно отвлекающе и укрепващо сръдство. Но е и лесно, винаги и на всѣкжде приложимо. Всичкото това го прави едно първоразрѣдно лѣчебно сръдство на природното лѣкуване. Би трѣбвало да стане ежедневенъ здравенъ туалетъ на личната хигиена, като съ достатъчна сериозностъ, вещина и системностъ, се прилага при всѣки, билъ той младъ или старъ, простъ или ученъ. Тѣй както четката при коня винаги и на всѣкжде се прилага, тѣй би трѣбвало да стане тя и за разумно живѣящия човѣкъ. Чрезъ увеличаване на адреналиновото производство, четкането дава тургоръ на организма и го прави по-работоспособенъ и издържливъ, което се ясно вижда при спортиститѣ, привикнали съ него. Неговото действие стои най-блиско до това на слънцето. Е неуморяващъ, а когато се приложи отъ второ лице, е приложимъ и при тежко болни хора.

„Ние, природнитѣ лѣкари, на ржка съ това просто сръдство, сме винаги въ състояние да дадемъ въ ржцетѣ на на-

шия болень едно сигурно срѣдство за борба съ тѣхнитѣ недѣзи, като нѣма защо да пестимъ времето си за нѣколко минути да имъ го покажемъ нагледно още при прегледа— нѣщо, което много отъ болнитѣ ни ще достойно приценятъ и ни бждатъ много благодарни* — (Д-ръ Граацъ).

КРИЗАТА ВЪ МЕДИЦИНАТА

Отъ Д-ръ Никола Г. Койчевъ.

Презъ последнитѣ десетилѣтия въ областта на хирургията, медицината и терапията сж направени важни открития; усъвършенствувани сж различни методи на изследвания и наблюдения въ бактериологията. Европейскитѣ и американски пазари сж наситени съ многобройни, най-разнообразни специалитети за лѣкуване на много болести. При все това, напоследъкъ се надига повикъ отъ известни професори по медицината и лѣкари съ дългогодишна практика, че медицината е въ криза. Отъ нѣкои се твърди, че медицината е въ безпѣтица, хирургията — на кръстопѣтъ, терапията — въ задънена улица.

Рускиятъ професоръ хирургъ Феодоровъ заявява, че хирургията стои завързана въ старитѣ си основи, но е обременена съ стотици хиляди томове написани отъ младото темпераментно и лекомислено поколение, което не може да бжде въведено отъ старото въ правия пѣтъ. Хирургията сега за сега стои на кръстопѣтъ, замислена и огледваща се въ своето си блестящо минало. (Проф. Феодоровъ: Хирургията на кръстопѣтъ).

Рускиятъ проф. Росийски изтъква, че начинающия лѣкаръ често си губи времето въ изследвания, събиране и запомняне на различни данни и факти безъ да му дадатъ нѣщо ново или ценно; тѣзи данни обременяватъ не само него, но и самия болень. Лѣкарътъ губи напраздно сили и време въ тѣзи „тънки“ и най-нови методи на изследване и обременяване паметта си съ запомняне на най-разнообразни рецепти. Това му прѣчи да забележи и най-проститѣ очевидни и въ сжщото време най-важни факти. По този начинъ лѣкаря си остава за дълго или за винаги дребнавъ семиотикъ и жалкъкъ диагностикъ.

Не може сжщо да не се отбележи, че срѣдъ толкова много лѣчебни препарати, толкова много патентовани срѣдства има само нѣколко, които могатъ да се считатъ като специфични, като хинина при маларията, бисмута, йода, арсеника, живака при сифилиса, и салицила при ревматизма (Клинична медицина № 18. 1927 г.).

Академика проф. Веляминовъ смѣта, че съвременитѣ лѣкари като диагностици не стоятъ на нуждната висота. Съвремениятъ хирургъ може би знае отлично да култивира микробитѣ, да знае добре структурата на кръвоноснитѣ съдове, но той не е въ състояние да различи клинически типичния туберкулозенъ артритъ отъ сифилистичния, отъ токсичния, подагричния и обратно. Той не умѣе да диагностицира спондилита по 2—3 симптома безъ да съблича болния, но въ същото време той доста много е изучилъ обмѣната на веществата. Съ една дума съвремения лѣкаръ по образование не е клиницистъ нито „практически“ лѣкаръ, той гледа на болния не като такъвъ, а като обектъ за научно изследване. Но бедата не е само въ това, даже и тамъ, дето той правилно е поставилъ диагнозата, не е въ състояние да даде съотното лѣчение на болния — тукъ той се показва още по-безпомощенъ. Грамадниятъ ръстъ на различнитѣ видове терапии — фармакотерапия, балнеотерапия, климатотерапия, органотерапия, диетотерапия, електротерапия и др., съвършено не оправдаватъ съответствуващия ръстъ на лѣчебния ефектъ. (Нѣмски медик. седмичникъ № 12 12 1929 г.).

Нѣмския проф. Голдшайдеръ има същото схващане. Бактериологията въ много отношения не е могла още да постигне поставенитѣ си цели. Както физическия, така и лѣкарственъ арсеналъ на терапията, не е довелъ до онѣзи резултати, каквито би се очаквало при съществуващия оптимизъмъ. Постоянно отъ различнитѣ химични и фармацевтични фабрики се изкарватъ все нови лѣчебни препарати, специалитети, но тѣ не само, че не помагатъ за излѣкуване на болеститѣ, а въ нѣкои случаи принасятъ голѣма вреда (Проф. Голдшайдеръ).

Французкия проф. д-ръ Хеймъ твърди същото, а именно, че терапията се е видоизмѣнила и има тенденция да се видоизмѣнява, като отива по новъ пътъ, пътя на изоставяне химическитѣ елементи. Практическата медицина вече не се ограничава въ всѣкидневнитѣ предписвания на прахове, хапове и течности — формули, които се мѣнятъ споредъ капризитѣ на практикуващитѣ лѣкари. Този видъ отравяния, които често усложняватъ положението на болнитѣ съ хронични болести, си е вече отживялъ времето и, ако още не е окончателно ликвидиранъ, то въ всѣки случай може лесно да се предвиди неговото изчезване.

Проф. Одибертъ отъ Марсилския медицински факултетъ въ своята си встъпителна лекция презъ 1932 год. е казалъ следното: „Не мога да не ви призная каква мъка изпитвамъ при единъ болень съ инфекция, когато трѣбва да му предпиша лѣкарства. Азъ се намирамъ въ едно недоумение, когато зная, че една частица отъ хинина напримеръ *in vitro*

спира действието на бактериофага, а други сж ме учили, че една известна вода отъ този химически продуктъ, увеличава бактерицидността на кръвта, а други води напрогиватъ намаляватъ тази сила, понеже убиватъ лепкоцитозата, при която се фабрикуватъ антитоксинитѣ въ организма. Вие свашате, че при такова положение азъ съмъ безпомощенъ останалъ съ перото въ ржка, слисанъ, изгубенъ и халюциниранъ каточели нѣкой ми е пхналъ ножъ въ ржката. Ето това е медицината, господа!“ . . . „Какво действително познаваме ние? Напреднали ли сме ние въ познанията си или още се намираме на онова ниво, на което сж били въ времето на Парацелзъ — времена, презъ които медикаментитѣ сж бивали разпредѣляни споредъ астрологическитѣ влияния?“.

Дългогодишниятъ болниченъ лѣкаръ д-ръ Дзидовски е преработилъ материала отъ болницата за поставени диагнози клинично и провѣрени чрезъ аутопсия и дошелъ до заключението, че процента на поставенитѣ диагнози до лабораторния периодъ е еднакъвъ съ този на поставенитѣ диагнози въ лабораторната епоха. Така 1830—1896 год. пълно съвпадение на диагнозитѣ е имало 69.2 на сто, непълно съвпадение — 14 на сто и различни диагнози — 12 на сто. Презъ 1922—1926 год. напълно съвпадение — 70 на сто; непълно — 14 на сто и различни диагнози — 13.9 на сто (Статия въ Клинична медицина № 1. 1928 год.

Проф. д-ръ Сигеристъ въ встъпителната си лекция върху основитѣ и целитѣ на съвременната медицина (Лаипцигския исторически институтъ) е казалъ, че отъ гледна точка на интуитивното схващане, страданията на болния и съвремения лѣкаръ и лѣкаря отъ преди 4000 години почти, че не сж се различавали единъ отъ другъ.

Проф. д-ръ Бердичевски пише въ „Новъ хирургически архивъ“ № 50, че наредъ съ новитѣ практически завоевания навсѣкжде да се набелязватъ основни различия и безпжтностъ въ теоритическитѣ обоснования на научнитѣ хипотези.

Германския известенъ професоръ Зауербурхъ като отбелязва, че презъ последнитѣ петдесетъ години на миналия вѣкъ потопого анатомичното и бактериологично изследвания на болеститѣ сж направили грамадни преврати въ медицината, пише, че мимо тѣзи блестящи завоевания и успѣхи медицината се намира засега въ зидънена улица.

Въ сжщия духъ и смисълъ се изказвагъ и виднитѣ професори Биръ, Леришъ, Мухъ, Ашнеръ, Крелъ, Д-ръ Ликъ и други.

изъ в. „Миръ“

Б. Р. Изнасяме горното отъ този софийски лѣкаръ. Това е на кжсо, всичко, което проловѣдваме вече 6 години. Нужни ли сж още доказателства? Четете и добре разбирайте!

VI.

Природолѣчителитѣ, теориитѣ и успѣха имѣ

Подъ горното заглавие, въ специална глава, въ книжката „народна медицина, природолѣчение и научна медицина сж разгледани делата и способноститѣ на по важнитѣ основатели на природното лѣкуване и представители на сжщото преди стотици години. Посочени сж главно дефектитѣ на методитѣ имѣ, които сж дефекти на тогавашното невежество, но не и тѣхни. На първо мѣсто сж поставени Присницъ, Шротъ, Кнайпъ и Куне, като на последния сж посветени десетина страници. Авторътъ се е чувствувалъ най-силенъ въ критиката си къмъ Куне и тукъ не икономисалъ нито частица отъ това, което е чулъ и видѣлъ въ вреда на него. И другитѣ описва подигравателно, но на повечето признава известна доза заслуги къмъ лѣчебното изкуство.

Отказвамъ се да излизамъ съ специални статии въ защита на тѣзи първенци, защото въ миналитѣ години на списанието обширно възхвалихъ Шрота, Кнайпа, Присница, и Куне. Излишно става преповтарянето на всичко това.

Специално за Куневото учение и успѣхи канимъ читателя да се справи съ Димковия „Наръчникъ по природно кѣкуване“, който излезе подъ моя редакция и се доставя отъ редакцията ни. Освенъ това, поради критики и отъ други срѣди, идната година ще резумирамъ учението на Куне, като му дамъ възможното научно осветление. Това ще е отъ значение и интересъ за читателитѣ, защото въ досега издаваната литература въ негова полза, все още има несъстоятелности, които неизбѣжни за времето на основаването на метода, като така не сж въ ущърбъ на Куне, днесъ, благодарение усъвършенствуването на науката за природно лѣкуване сж изправени, допълнени и научно уяснени. Значи очаквайте идната година специална книжка отъ списанието посветена изключително на Куневия лѣчебенъ методъ на научна база.

Въ допълнение на защитата изнесена въ миналитѣ години на първитѣ ратници и предварително съобщение въ защита на Куне, нека ми бжде позволено да вмѣтна следнитѣ нѣколко мнения появили се въ най-ново време изъ научната литература, стояща на нашия фронтъ:

„Присницъ е единъ гениаленъ лѣкаръ“ (професоръ Мухъ) — „Хладнитѣ седящи бани (Куневитѣ) сж отлично срѣдство при високо кървно налѣгане, вечеръ преди лѣгане“ (Р. Франкъ въ своята най-нова книга по диетолѣчението). Въ полза на Куне се исказва професоръ Каучъ така: „Отъ първопричинитѣ на болеститѣ най-важна роля играятъ без-

спорно тѣлеснитѣ отрови (кѣорпергифте)* или както Куне ги нарича чужди вещества. Това професорско твърдение идва да убори твърдението на автора, че чуждитѣ вества на Куне били глупости.

Професорътъ по фармакология при медицинския факултетъ въ Грайфсвалдъ — Д-ръ Шулицъ казва:

„Още не отговоренъ въпросъ е, дали многото усложнения и сетнешни хронически страдания, които сж тъй много въ днешно време, не се дължатъ на изобилното употребяване на антипиретици и др. лѣкарства“. Това свое заключение професорътъ е напратвилъ по поводъ сериознитѣ наблюдения по усложненията, дадени отъ една голѣма инфлуенца, епидемия. Като особена голѣма причина той смѣта и противотемпературнитѣ лѣкарства за голѣмитѣ сърдечни усложнения въ тази епидемия. Всичко това идва пъкъ да се противопостави на твърдението въ издадената противъ насъ книжка, какво не били лѣкарствата причина на хроническитѣ болести и израждането на човѣчеството. А това е вече повече отъ доказано за половината лѣкарски свѣтъ. Даже и Хитлеръ въ Германия публично заявява, че неговия народъ билъ изроденъ благодарение на „зѣтрското инжектиране на специалитети и серуми“, които лѣкарства трѣбвало да се изхвърлятъ, ако иска неговия законъ за расовата хигиена да даде резултатъ!

Нека сега се задоволимъ само съ това. Интересуващитѣ се нека подирятъ и прочетатъ другитѣ подробности въ старитѣ години на списанието, а за Куне, очаквайте идната година научното осветление на Куневия методъ, което ще е и въ допълнение и тълкование на Димковия нарѣчникъ.

Понеже нашиятъ критикъ — автора на книжката на която отговаряме, г. Д-ръ Теодоровъ се поина, за въ бъдеще отговора ни ще бжде даванъ въ по-другъ тонъ, по понятни съображения. Но тъй като книжката му продължава да се разпространява, трѣбва да се искажемъ до край.

Силата на природното лѣкуване

Единъ случай отъ скрофули.

Ст. Хр. отъ Русларъ, варненско, страда отъ упорита скрофулозна, незаздравяваща рана на шията. Вече цѣла година неспирно тече и не се затваря. Сжщото дете прибѣгва до природното лѣкуване, което се състоеше въ следното: Два пѣти седмично парна струя (парна баня на главата) бияща раната. Следъ парната струя присницовъ компресъ на болното мѣсто. Два пѣти седмично подлагане на пара съ лѣй

кучка, следъ което веднага налагане съ лапитѣ отъ лай-кучка. Това бива последвано пакъ отъ приснищовъ компресъ. Два пѣти седмично налагания съ каша отъ Болусъ алба (отъ аптеката) направена съ оцетъ. Освенъ това въздушни бани, сурови моркови и зеленчуци, колкото бѣше възможно за селскитѣ имъ условия и културата на родителитѣ. Понеже е зима, слънце бѣше невъзможно да се прилага, което бѣше голѣма липса въ лѣкуването. По нѣмане срѣдства не се правиха и кварцови загрѣвания. За наше очудване, само за единъ месецъ всичко се затвори безъ да сж останали следи отъ инфилтрации (втвърдявания) въ околността. Това пѣкъ ни дава вѣра, че не ще се повтори.

Този случай изнасяме въ допълнение на статията ни въ миналогодишното списание подъ заглавие „скрофулозата — болестъ на жлезитѣ“. Вижда се какъ ефикасно действуватъ природнитѣ фактори, които, въ рѣцетѣ на просвѣтения болень, могатъ да правятъ чудеса. Подчертаваме почти никаквито срѣдства, които родителитѣ изразходиха за това. Нека този случай послужи за окуражаване на подобни болни за да иматъ вѣрата и търпение до пълното оздравяване. Такива ще изнесемъ другъ пѣтъ и други.

Значи живиницата е излѣчима по нашия методъ Остава сега презъ лѣтото най-рационално да се използва слънцето, за да получимъ окончателно спасяване на детето.

Д р ъ К. Й.

Остъръ ставенъ ревматизъмъ.

Предисторията: 21 годишна болна. Хроническа ангина. При едно простудяване въ 16 год. възраст болки въ мускулитѣ и краката. Следъ дифтиритъ — сипкавъ гласъ. 1928 год. остра ангина на нѣколко пѣти. Усложнение — остъръ ставенъ ревматизъмъ. 3 месечно енергично лѣкуване съ салицилъ и др. лѣкарства. Незначително подобрене (потискане). Следъ това 2 месечно болнично лѣкуване, а не дълго следъ това нова атака. 3 седмично домашно лѣчение. Само нѣкаква клизма съ лѣкарство намалили до нѣкжде нетърпимитѣ болки. Температурата се движи между 37—38°C.

При прегледа въ „приснищаусъ“ се констатира анемична, слаба болна. Увеличени сливици. Сърдеченъ порокъ. Увеличенъ черъ дробъ. Подути, болезнени, едва подвижни стави. Въ урината салицилова киселина (отъ поеманитѣ лѣкарства) T° 37° C.

Лѣкуване. Два месеци строго плодоядене и суровоядене. Следъ това къмъ вегетариански режимъ. Два пѣти седмично изсмукване и масажи на сливицитѣ по Röder¹⁾, три

¹⁾ Специаленъ методъ, който ще изнесемъ.

пѣти седмично четкова баня съ следващи присницови компреси на болнитѣ стави. Охлаждане сърдцето. Три пѣти седмично на ставитѣ електрическо мосче. Ежедневноменящо измиване тѣлото (вижте „Лѣкуване съ вода отъ Д-ръ К. Йордановъ 20 лв.) Топли маслени компреси на ставитѣ. Компреси съ *bolus alba* (отъ аптеката). Температурата се колебаеше между 36 – 38 и накрая стана нормална.

Резултата е, че болната оздраве.

Контроленъ прегледъ следъ 3 години — все добре.

Заклучение. Този случай се лѣкувалъ 6 месеци съ лѣкарства безъ всѣкакъвъ резултатъ. Далъ е презъ това време сърдечно усложнение. Сливицитѣ не сж били излѣкувани и сж подържали все нови атаки.

Само два месечно природно лѣкуване бѣше достатъчно, за да получимъ оздравяването на такава една болна. Сливицитѣ оздравѣха, ставитѣ станаха подвижни.

Д-г Alfred Brauchle.

Изъ науката

Терапевтически несъвмѣстимости

Споредъ професоръ Айхольцъ въ Кьонигсбергъ, терапевтическитѣ несъвмѣстимости не сж още добре проучени. Нѣкои по-груби несъвмѣстимости сж наистина били вече известни, но въ подробности, е още тъменъ за науката въпросъ.

Изъ в. „Медицински вестникъ“

Б. Р. Този въпросъ е още непроученъ добре. Това ще рече, когато лѣкарътъ прави своитѣ комбинации отъ разни лѣкарства не знае точно дали не става несъвмѣстимо събиране, отъ когото да произлиза вредно за организма действие. Не знаятъ точа и всички лѣкарствени фабрики, които комбиниратъ и образуватъ своите специалитети. Не е познато още и на науката, дали известни храни благодарение съдържанието си на разни соли, витамини и други елементи, не предизвикватъ нежелано действие из даванитѣ лѣкарства.

Спомнятъ си читателитѣ, че ние писахме и искахме вегетарианцитѣ да се пазятъ отъ лѣкарствата, защото при тѣхъ действието на лѣкарствата е често нежелателно. Учени твърдятъ, пакъ споредъ „медицински вестникъ“, че изобиλιето на минерални соли въ организма, а следователно и въ храната, измѣнятъ коренно действието на даванитѣ лѣкарства и така ги правятъ често вредни. Новата наука за правилно хранене, съ предимно богата съ соли и витамини храна, прави следователно, хората вече негодни за употребата на лѣкарства, защото обогатяването на организма съ минерални соли, което е идеала на здравеопазването (вегетариан-

ство и суровоядене), води неминуемо къмъ опасността. Тѣзи хора да получатъ повече или по-малко увреждане отъ поемани лѣкарства, поради „терапевтическа несъвместимостъ“, която е непроучена още и следователно, не може да се избѣгне. Рисков етъ сж винаги на лице—нали? Съидейници внимавайте!

Полезни съвети.

При хемороиди

Регулирва се ходенето по голѣма нужда. Храната бива безсолна, безъ подправки и безъ много бѣлтъчини, като фасулъ, леща, яйца, сирене, и др. подобни. Добре е да се ядатъ много картофи, червено цвѣкло, медъ, тахънъ, мармаладъ, боза, гроздовъ сокъ, плодове, моркови, сурови зеленчуци, компотъ и др. подобни.

Прилигатъ се гимнастика, коремни масажа и дихателна гимнастика съ диафрагмата за да се усили кръвообращението въ коремната кухина.

Коремни Присноцови момреси, кръстосани между краката, може да се правятъ всѣка вечеръ. Полезни сж кратки потапяния въ хладка вода 25—28° С. 2—3 минути съ енергични търкания на корема и бедрата съ мокра кисия.

Може да се правятъ и малки оставащи клизмички съ малка гумена крушка. При възпаление — съ студена вода 30—50 грама, а иначе съ гореща 37—40° 10—15 минути, следъ което се лежи въ чаршафъ и одеало 1 часъ. Презъ день—два може да се правятъ.

При силно възпаление студени компреси, бани съ орѣхова шума и пиявици.

При кръвоизлияния да се пие отвара отъ овчарска торбица или равнецъ (20—40 гр. дневно въ отвара или запарка), орѣхови листа, опашки отъ сини патладжани.

Мисли на велики хора.

— Хората днесъ нѣматъ елементарни познания върху най-нужното, най-необходимото за тѣхния животъ. И при това искатъ да бждатъ истински здрави“.

Dr Lahmann.

— „Мъдростъта е само въ истината.“

Goethe.

„Лѣкувай съ разумъ, а не съ лѣкарства“

Проф. Нимайеръ.

На нашитѣ критици

„... Но има и друго. Народната медицина крие въ себе си много хубави и полѣзни неща, нецѣфнали богатства, край които ние не трѣбва да замлаваме безъ внимание. Презрението, което мнозина академици лѣкари изпитватъ спрямо тѣзи, които мислятъ другояче, има до голѣма сте ень своята основа въ недостатѣчното познаване исторiята на лѣчебното искусство. А достатѣчно е да споменемъ само, че откриването на най-силното сръдство за слабо сърдце (дигиталисътъ) се дължи на една събирачка на билки, а хининътъ, кокаинътъ и др. п., сж заети отъ простоядието на Ю. Америка.

в. „Ескулатъ“

Б. Р. Ето какво казва единъ медицински вестникъ — у насъ вече!

* * *

„Тия, които стоятъ на страна и само критикуватъ, тия които нѣматъ нравствена потрѣба да се намѣсатъ дейно въ живота, тия които отгоре-отгоре следятъ всичко и всички, сж безполезни, а често и вредни за живота. Защото, живота не цели самоволно умуване, а впрегане за работа, въ дѣло, което да увенчае едно усилие, да изкупи едно огорчение, да награди една жертва.

Нѣма ли това усилие, тая жертва, животътъ е миналъ безцелно и мърцина“.

Проф. Д-ръ А. Златаревъ

Едно оплакване

Нуждата отъ една машинка за производство на прѣсни сокове у насъ беше наистина наложителна. Нѣмаше възможность да се достави лесно отъ странство усъвършенствуваната такава. Напоследакъ се появи нѣкаква изобретена и нѣкои си я доставили, а други запигватъ редакцията за нейната стойностъ. Недопускайки, че може тъй лесно да се направи отъ кого да е такава, ние не се заинтересувахме отъ новотъркитата. Днесъ получихме обаче едно оплакване отъ гр. О.

Драги докторе,

... машинката излезе много нетрайна ... имаше и това, най-големо неудобство, че цѣлата направена отъ слабия материалъ алуминий, вечно търкаше, но и даваше черни сокове. Отъ търкането се скоро продъни и вече не върши никаква работа. Пратихъ имъ я да я направятъ и да видятъ стоката си. При това ги и понарѣзахъ сааламъ. А по рано се бѣше счупило витлото ... Та въобще слаба работа ...

Изнасяме горното не да убиемъ куража на енергичнитѣ последователи на дѣлото ни. Да обърнемъ вниманието върху нуждата отъ предпазливостъ, още повече, че тя струвала, мисля, 1000 лв., която сума днеска е твърде голѣма.

Нека нашитѣ прѣатели се задоволятъ за сега съ обикновеното кухненско стрѣгало. Настърганата каша се изтиска и се получава сокъ. Дано скоро се снабдимъ съ хубава машинка, за което сме направили вече постѣпки.

И господа офицеритѣ сж на сжщото мнение.

Подъ това заглавие ще Ви разкажа една интересна случка.

Днесъ азъ съмъ караулъ. Като бѣхъ на поста си мина край мене ротмистеръ . . . придруженъ отъ единъ трудовъ началникъ. Двамата спрѣха на 5 — 6 крачки отъ мене. Тука азъ чухъ разговора имъ, който ще Ви предамъ въ кратце:

Господинъ ротмистерътъ разказа една случка съ неговия конь при прескачане едно препятствие. Той каза, че при скока конътъ му се препъналъ въ препятствието и дѣсния му преденъ кракъ останалъ вирнатъ на горе и конътъ не можель да стѣпи. Допиталъ се до доктори, но тѣ му казали, че „конътъ не може вече да се поправи“ да го остави, а то значи да не се яви на конкурса, въ който по-после ималъ голѣмъ успѣхъ. Срещналъ го случайно нѣкой си фелдфебелъ фердшелъ, който му далъ съветъ да прави масажи на коня си въ опредѣлено време и по опредѣленъ начинъ. Така, съ тази рецепта господинъ ротмистерътъ поправилъ коня си и се отличилъ въ конкурса съ сжщия тоя конь само следъ 4 дни. Като заключение той каза, че „природата по-добре лѣкува“.

Следъ това разказа и друга една случка още по интересна отъ природолѣчебно гледище. Той каза, че преди нѣколко дни одраскалъ окото на коня си и последниятъ не виждалъ съ него. Отнесълъ се пакъ до доктори, които му дали нѣкакъвъ прахъ, който да надухва въ окото на коня. Това осъмнило ротмистера и той се отнесълъ пакъ до фелдфебела. „Какъ — каза ротмистерътъ — ще надухвамъ прахъ въ окото на коня, като е издраскана покривката на зеницата му?!“ Фелдфебелътъ му казалъ да вземе студена чиста вода и да измива окото на коня по нѣколко пѣти на день.

„Природата: слънцето, студената вода, чистия въздухъ лѣкуватъ по-добре и по-сигурно“ каза ротмистерътъ на своя събеседникъ и пожелавайки си двамата приятенъ обедъ, се раздѣлиха.

Този разговоръ ме доста заинтересува и азъ бѣхъ насочилъ всичкото си мнимание да го чуя добре и го запомня.

Завършвайки писмото си азъ, Ви пожелавамъ успѣхъ въ започнатото дѣло и чакамъ получаването на тъй интереснитѣ за мене броеве на редактираното отъ Васъ списание „Природенъ лѣкаръ“.

Съ далеченъ приветъ: М. М. Минчевъ.

Все още разчитаме, че неиздълженитѣ ще се издѣлжатъ още тѣзи дни следъ получаването на настоящата книжка, за да не правимъ разноски по пощата. Може ли да има абонати, които да не приценяватъ ценния материалъ, който имъ поднасяме съ списанието? Тогава не допускаме и нередовностъ.

Книжнина

1) Духовно слово — София.

2) Житно зърно — София.

3) Нашето дете — София.

4) Научна трибуна — едно интересно списание излизащо въ София и намиращо се по всички бутки за продажба.

5) Ескулапъ — месечникъ за история на медицината интересенъ за всѣки интеллигентенъ; излиза въ София.

6. Наржчника по Природно лѣкуване III и IV части заедно ще излѣзатъ до края на Мартъ. Всѣки може да си ги достави направо отъ редакцията. Цената ще се съобщи допълнително. Съ тѣзи части привършваме едничката пълна книга по природно лѣкуване.

МОДНИ ЖУРНАЛИ

ДАМИ И ГОСПОЖИЦИ

Ржкодѣлниятъ магазинъ

= „Мосачо“ =

ул. „Царь Борисъ“ 17, до аптека Ф. Георгиевъ се **откри**. По този случай продава всичко съ чувствително намалени цени. Пристигнаха най модернитѣ копчета за палта и гарни. Ластиси за корсети и голѣмъ изборъ дантели.

Посетете и се увѣрете!

На клиентитѣ давамъ журнали на бесплатно домашно употребление

МОДНИ ЖУРНАЛИ

406 До _____
Градежката Тиббиот
гр. *Варна.*

БОЗАТА! БОЗАТА!

на ЦВѢТКО

ул. „Царь Борисъ“ — Варна, **е ненадмината до сега**
Въ подкрепа на въздържателнитѣ движения, въ духа на нау-
ката за природно лѣкуване, по законитѣ на науката
за растително хранене

Цвѣтко се е ангажиралъ да даде отлична боза
и да нанесе последния ударъ на спиртепиенето.

Чистото просо отъ което се приготвя цвѣтковата боза
научно доказано е, че е отлична

храна и лѣкарство
Затова да **пиемъ боза** при Цвѣтко Ангеловъ.